

Concept- Versnellingsagenda: stimulering Utrechtse economie

1. Inleiding

In de tweede helft van 2008 ontwikkelde de financiële crisis zich tot een brede economische crisis. De verscherpte kredietverlening tussen banken leidde tot de val van verschillende buiten- en binnenlandse banken. Ook de kredietverlening aan het overige bedrijfsleven werd ernstig bemoeilijkt. De banken stelden hogere eisen aan de kredietverlening, terwijl de bedrijven het eigen vermogen sterk zagen dalen door o.a. de waardedalingen op de beurzen. De crisis in de financiële wereld verbreedde zich tot een scherpe vraaguitval in verschillende industriële bedrijfstakken en in de dienstverlening.

Ook de consument wordt geraakt door de economische crisis. Het eigen vermogen verdampte voor een deel door de economische crisis en de consument verloor het vertrouwen in de financiële toekomst. De woningmarkt heeft te kampen met een scherpe daling van het aantal transacties. De aankoop van vooral duurzame consumptiegoederen zoals auto's en meubelen is flink teruggelopen. Opmerkelijk is de snelheid waarmee de recessie om zich heen grijpt en de onzekerheid over de omvang en duur. Na aanvankelijk redelijk positieve berichten, wijst het Centraal Plan Bureau (CPB) in het Centraal Economisch Plan van maart 2009 op een diepe economische recessie; het Bruto Nationaal Product daalt in 2009 met 3,5% en de werkloosheid neemt toe tot ruim 8% van de beroepsbevolking.

Als reactie op de financiële crisis hebben de overheden en centrale banken scherp moeten ingrijpen. Banken zijn/worden overgenomen en/of ondersteund, terwijl ook andere maatregelen zijn genomen om de meest getroffen bedrijven te ondersteunen.

Van verschillende kanten wordt ook een beroep gedaan op de lagere overheden om een bijdrage te leveren aan het bestrijden van de crisis. Zowel de rijksoverheid als werkgevers- en werknemersorganisaties dringen bij gemeenten en provincies aan om versneld te investeren. Deze concept- Versnellingsagenda is tot stand gekomen na brede consultaties door Gedeputeerde en Provinciale Staten. Tijdens verschillende bijeenkomsten hebben vertegenwoordigers van bedrijfsleven, innovatie-organisaties, vakbeweging, woningbouwcoöperaties en milieuorganisaties reacties gegeven op de effecten van de crisis op de provincie Utrecht en mogelijke bijdragen van de provincie aan de oplossing ervan. De resultaten van deze bijeenkomsten zijn verwerkt in de deze versnellingsagenda. Verschillende opmerkingen hebben een bredere impact dan de economische crisis. Deze suggesties zullen worden meegenomen in het reguliere provinciale beleid.

In deze concept-Versnellingsagenda wordt aangegeven op welke wijze de provincie Utrecht haar bijdrage wil leveren.

2. Analyse van de effecten voor Utrecht

Voor de provincie Utrecht zijn de effecten (nog) niet duidelijk zichtbaar. In tegenstelling tot provincies met een grote industriële sector (zoals Brabant en Limburg), is nog geen sprake van grootschalige werktijdverkorting of ontslagen. Zoals ook bij eerdere economische teruggang,

zullen de effecten in de provincie Utrecht later optreden door de sterke dienstensector. Tot nu toe lijkt vooral de in Utrecht sterke financiële sector getroffen. Bedrijven als Fortis, Rabobank, SNS-Reaal, Eureko zijn belangrijke werkgevers in de provincie. Ook de bouwnijverheid en aanverwante bedrijven (w.o. transport en logistiek) worden geraakt door stagnatie op de woningmarkt. Lopende bouwprojecten worden afgerond en nieuwe projecten worden niet of in beperkte mate gestart. Het aantal nieuwe opgeleverde woningen zal in de loop van 2009 en 2010 verder teruglopen.

De verwachting is dat de werkgelegenheid ook in andere sectoren, zoals de zakelijke dienstverlening, handel en horeca de komende periode zal verminderen. Belangrijk voor de effecten op de Utrechtse economie is de duur van de crisis. Een langdurige crisis zal dieper ingrijpen in de sterk verdienstelijke Utrechtse economie.

De regionale verschillen binnen de provincie zijn wat betreft economische structuur van beperkte betekenis. De dienstensector is sterker vertegenwoordigd in de stadsgewesten Utrecht en Amersfoort. Relatief gezien spelen industrie, handel, transport en logistiek een belangrijker rol in deelgebieden Utrecht-West en Zuidoost Utrecht. Absoluut gezien zijn deze sectoren in Utrecht en Amersfoort echter groter. Bovendien is er door de sterke woonwerkrelaties binnen de provincie en met de omringende gebieden sprake van een grote regionale uitstraling van ontwikkelingen in de provinciale economie.

Samengevat zullen de belangrijkste effecten voor de Utrechtse economie zijn:

- Oplopende werkloosheid; niet door massaontslagen, maar door een sectoraal brede teruggang van het aantal arbeidsplaatsen in de loop van 2009 en 2010. Vooral de jeugdwerkloosheid zal oplopen, omdat bedrijven geen nieuwe mensen aannemen. De meest recente gegevens van UWV/CWI/CBS duiden tot nu toe op een licht toenemende werkloosheid, na een jarenlange daling.

Werkloosheid provincie Utrecht

<i>Januari 2008</i>	<i>25.464</i>
<i>December 2008</i>	<i>21.685</i>
<i>Januari 2009</i>	<i>23.003</i>
<i>Februari 2009</i>	<i>23.745</i>

- Teruglopende investeringen en een groeiende leegstand in commercieel onroerend goed (kantoren, bedrijfsgebouwen en winkels).
- Stagnatie in de woningbouw in de tweede helft van 2009 en 2010. Het aantal transacties op woningmarkt is sterk gedaald en het aantal nieuw opgeleverde woningen zal dalen. Het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid verwacht pas 2012 een herstel van de bouwnijverheid.

Zodra nieuwe informatie beschikbaar is over de regionale economische ontwikkeling, zullen wij de Staten hierover informeren.

3. De provinciale Versnellingsagenda

De provincie wil actief bijdragen aan de bestrijding van de economische recessie. In het kader van het coalitieakkoord is afgesproken dat in de huidige collegeperiode 2007-2011 € 418 mln. **extra** wordt geïnvesteerd in de Utrechtse economie. Een belangrijk deel van dit geld komt direct en indirect ten goede aan de Utrechtse inwoners en bedrijven. Zo wordt ruim € 72 mln. geïnvesteerd in infrastructurele maatregelen, wordt € 66 mln. ingezet voor wonen en stedelijke vernieuwing en € 35 mln. voor economische structuurversterking en innovatie. De aanwending van deze middelen sluit ook aan bij de vele suggesties die zijn gedaan tijdens het overleg met maatschappelijke organisaties wat betreft stimulering woningbouw, herstructurering bedrijventerrein, investeren in infrastructuur, bevorderen innovatie en investeren in groen en recreatievoorzieningen.

Doel van de Versnellingsagenda is in eerste instantie niet om nieuwe projecten te starten, maar om te versnellen wat al is afgesproken. Projecten worden naar voren gehaald en de beschikbare middelen versneld ingezet. Uitgangspunt is dat de projecten op korte termijn kunnen worden uitgevoerd. Op 18 februari 2008 hebben Provinciale Staten het Actieplan Duurzaamheid vastgesteld. Daarin geeft de provincie aan dat bij al haar acties en beslissingen rekening wordt gehouden met de gevolgen voor het toekomstig woon- en leefklimaat van de provincie. De maatregelen in de Versnellingsagenda moeten ook op de lange termijn een duurzame bijdrage leveren aan het Utrechtse leef- en vestigingsklimaat.

Daarbij zullen wij ook rekening houden met het advies van het CPB dat gemeenten niet extra moeten investeren. Volgens het CPB moet vermeden worden dat als de economie begint aan te trekken, de overheid de investeringen weer terugschroeft. De impact van de voorgenomen acties in het kader van de concept-Versnellingsagenda op de lange termijn, zijn naar verwachting beperkt. Alleen de onderhoudsacties en het project Energiek Utrecht kunnen op enig jaar leiden tot lagere provinciale uitgaven. Het totale pakket aan investeringen blijft gelijk. De overige acties betreffen leningen en bevoorschotting, waarvan redelijkerwijs mag worden uitgegaan dat deze worden terugbetaald of verrekend.

Het open karakter van de Utrechtse economie zal kunnen leiden tot het weglekken van investeringen naar andere regio's. Anderzijds leveren investeringen elders ook positieve effecten op voor de Utrechtse economie. Utrecht heeft veel landelijk operende bedrijven. Regionaal protectionisme kan, gelet op het open karakter van de Utrechtse economie, averechts uitpakken. Ook (Europese) aanbestedingsregels verhinderen vaak dat grotere opdrachten op voorhand ten goede komen aan het Utrechtse bedrijfsleven. Doel van de concept-Versnellingsagenda is niet alleen het versterken van het Utrechtse bedrijfsleven, maar ook het Utrechtse vestigings- en leefmilieu. Overigens zal bij kleinschalige projecten een lokaal of regionaal bedrijf in praktijk eerder aan bod komen.

Bij de opstelling van de lijst van projecten is ook gekeken naar wat de andere provincies doen. Afstemming is belangrijk, hoewel iedere provincie wel een eigen problematiek en werkwijze heeft. In het kader van het IPO wordt met de VNG en het rijk overleg gevoerd over gezamenlijke inspanningen. De resultaten tot nu toe van dit overleg zijn, voor zover van toepassing op Utrecht, ook in de projecten verwerkt. Een voorbeeld hiervan is een gezamenlijke Taskforce over het terugdringen van de regelgeving.

In het kader van het rijksbeleid, zoals recent gepresenteerd, zal nader overleg worden gevoerd over de provinciale rol bij het stimuleren van de economie. De resultaten van dit overleg kunnen nog leiden tot aanpassen van deze Versnellingsagenda.

De volgende versnellingsacties en projecten worden voorgesteld:

1. Energiek Utrecht

In samenwerking met Bouwend Nederland wordt het project Energiek Utrecht ontwikkeld. Dit project koppelt de provinciale klimaatdoelstellingen aan de noodzaak tot het investeren van huishoudens en bedrijven in energiebesparende technieken. Doel van het project is om kleine en middelgrote bouw- en installatiebedrijven, die vooral een regionaal verzorgingsgebied hebben, een extra werkimpuls te geven. Verwacht wordt dat met een provinciale bijdrage van € 20 mln., een investeringsimpuls van €75 mln. wordt gerealiseerd. Een tweede belangrijk effect is dat door energiebesparende maatregelen Utrechtse burgers en het MKB op termijn lagere (energie-)kosten hebben.

Met de voorgestelde regeling wordt aangesloten op de onlangs door het kabinet aangekondigde landelijke regeling 'Meer met Minder'. In aanvulling op leningen uit een landelijk garantiefonds kunnen bedrijven en particulieren bij de provincie subsidie aanvragen voor energiebesparende maatregelen voor bestaande gebouwen. De geraamde provinciale investeringskosten bedragen ca. € 20 mln., inclusief uitvoeringskosten.

In aanvulling hierop kan de provincie aan bedrijven en burgers ondersteuning bieden aan het verkrijgen van een energiebesparingadvies/energielabel. Voor de consument is het vaak onzeker welke investeringen doelmatig zijn in de zin van economisch rendement. Door een gericht advies zal hij/zij eerder geneigd zijn om te investeren in energiebesparing.

Het project Energiek Utrecht levert een bijdrage aan de oplossing van de economische crisis. De financiële dekking van het voornemen zal worden betrokken bij de Voorjaarsnota.

2. Duurzaam Dakenplan Utrecht

In aanvulling op het project Energiek Utrecht wordt een pilot-project ingericht om beter gebruik te maken van daken van woningen en bedrijfsgebouwen bij de leefbaarheids- en klimaatproblematiek. Doel van het project is om op korte termijn (najaar 2009) een drietal proeflocaties in te richten, waarbij innovatieve daktechnieken worden toegepast. Dit project maakt ook deel uit van Klimaatakkoord tussen rijk en provincies. Aspecten van de dakenproblematiek zijn de wateroverlast en hittestress in de binnensteden, maar ook duurzame energiewinning.

Voor dit innovatieve klimaatproject stellen we € 0,6 mln. beschikbaar uit de programma's Klimaat op Orde en het subsidiebudget Energiefonds.

3. Versnellen onderhoudswerkzaamheden

De provincie investeert vooral in (vaar)wegen en in groenprojecten (natuur). Voorgesteld wordt om projecten die direct kunnen worden uitgevoerd, maar die uit liquiditeitsoverwegingen later tot uitvoering zouden komen, versneld te laten uitvoeren. Het gaat om de volgende projecten met een totale investering van ruim € 8,7 mln.

- Versneld vervangen asfalt deklaag provinciale wegen zoals de N199 en de N224 (€ 7,5 mln.)
- Opknappen diverse rotondes (€ 0,2 mln.)
- Baggerwerkzaamheden en beschoeiingen Eem (€ 1 mln.)

De mogelijkheden voor het versneld aanleggen van nieuwe infrastructurele werken en onderhoudswerkzaamheden zijn beperkt. Het gaat om complexe projecten met verschillende partners, uitvoerige procedures en grondverwerving.

Versnelling van onderhoud betekent ook dat sneller moet worden afgeschreven op eerdere investeringen. De voorgestelde onderhoudsprojecten zijn projecten waarvan de procedures rond zijn en direct ter hand kunnen worden genomen. Vanwege de slechte kwaliteit is vervanging of aanpak op korte termijn gewenst (binnen 1 tot 2 jaar). Uitgaande van een levensduur een asfaltdeklaag van 15 jaar is de vervroegde afschrijving beperkt.

Veel projecten op het gebied van cultureel erfgoed/ investeringen in groen en recreatie maken deel uit van meerjarige samenwerkingsprojecten met verschillende partijen (rijk, gemeenten, particulieren). Voorbeelden hiervan zijn de Nieuwe Hollandse Waterlinie, Hart voor de Heuvelrug. Vanwege de complexiteit van de projecten zijn de mogelijkheden voor versnelling op korte termijn zeer beperkt.

Het provinciaal programma voor het herstel van het kerkelijk en industrieel erfgoed, het zgn. "Parelfonds" is in gang gezet. Gezien de grote opgave op dit terrein willen wij de komende periode € 8- € 10 mln. extra uitgeven ten behoeve van de restauratie van monumenten. Deze middelen komen naar verwachting voor een deel van het Rijk uit de extra middelen welke het kabinet beschikbaar heeft gesteld voor onderhoud van monumenten (€ 90 mln. voor 2009 en 2010). Het ontbrekende deel wordt verkregen door herschikking van provinciale middelen. Belangrijke afweging bij projecten is de rol van jongeren in de bouw. Wij zullen bij de verstrekking van de provinciale middelen als voorwaarde stellen dat bij de aanbesteding in de voorwaarden wordt opgenomen dat erkende leerbedrijvende de restauratie gaan uitvoeren, zodat voor jongeren de kans op een goede opleiding in het monumentenherstel wordt behouden. De financiële dekking van het voorstel zal worden betrokken bij de Voorjaarsnota.

4. Versnelling investeringen in innovatieve bedrijven

Door de economische crisis en de verscherpte kredietverlening worden ook veel startende bedrijven getroffen. Samen met de TFI en de regionale partners willen wij de innovatie agenda versnellen. Het gaat om een tiental projecten gericht op het begeleiden van starters, o.a. naar potentiële financiers (banken en investeringsmaatschappijen). De bijdrage van de provincie (incl. subsidies uit EFRO en Pieken in de Delta) bedraagt ca. € 18 mln. De provincie zal projecten voorfinancieren in afwachting van een Rijks- en Europese bijdrage, zodat projecten sneller tot uitvoering kunnen komen. De benodigde provinciale middelen zijn beschikbaar in het kader van het Economisch Beleid en het Cofinancieringsfonds. Omdat de provincie

projecten voorfinanciert¹, kunnen projecten door aanpassing van het kasritme versneld tot uitvoering komen. Omdat goedkeuring van projecten in het kader van EFRO een langdurige zaak is, kan een belangrijke versnelling in de uitvoering worden geboekt.

Het provinciale risico bestaat hieruit dat een subsidieverzoek bij EFRO uiteindelijk kan worden afgewezen. In dat geval zal de provincie moeten overwegen om de al verleende subsidie terug te vorderen of het project samen met de partners zelfstandig voort te zetten. Nauwe samenwerking met Programmabureau EFRO bij de toetsing van subsidieverzoeken moet dit risico minimaliseren. Naar verwachting gaat het om 4 tot 6 aanvragen per jaar.

Binnen de huidige regels van de rijksregeling Pieken in de Delta is dit niet mogelijk. Wij zullen –samen met het IPO- overleg met het Ministerie van Economische Zaken voeren om besluitvorming van het subsidieproces te versnellen.

Op korte termijn zullen wij met voorstellen komen om de Life Science sector in Utrecht een belangrijke impuls te geven.

5. Startersbeleid

Tijdens het overleg met de maatschappelijke organisaties is door verschillende partijen gewezen op de noodzaak voor het ondersteunen van starters/startende bedrijven. In samenwerking met de verschillende partijen (gemeenten, Kamers van Koophandel, TFI) zullen we bezien in hoeverre de bestaande starterinitiatieven aanvullende actie vereisen. Daarbij zullen we ook nadrukkelijk kijken naar het Gelders initiatief “IkstartSmart”. Financiering van eventuele acties kunnen plaatsvinden in het kader van de € 1,25 mln. die door Provinciale Staten op 17 december 2007 beschikbaar zijn gesteld bij de 3^e begrotingswijziging ten behoeve van stimulering ondernemerschap laaggeschoolden.

6. Versnelling woningbouw

Een belangrijk effect van de economische recessie is het vastlopen van de landelijke woningmarkt. De vraag naar nieuwe woningen is scherp teruggevallen omdat burgers moeilijker aan een hypotheek kunnen komen en een grote onzekerheid hebben over de verkoop van hun huidige woning.

De provincie Utrecht kampt met het relatief grootste woningbouwtekort *op de lange termijn*. In het kader van het streekplan wordt tot 2015 nog een behoefte voorzien van 50.000 woningen. Verwacht mag worden dat bij een herstel van de economie de woningvraag sterk zal toenemen en er door grote tekorten op de Utrechtse woningmarkt een prijsexplosie zal ontstaan.

Tijdens de consultaties van maatschappelijke organisaties en marktpartijen zijn verschillende voorstellen gedaan. Veel van deze voorstellen zijn al opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2007-2011 (Startersfonds, provinciaal fonds SBW). In aanvulling hierop kan de provincie een belangrijke intermediaire rol spelen bij het lostrekken van de

¹ Bij subsidieaanvragen in het kader van EFRO en Pieken in de Delta zijn de regionale en lokale overheden verplicht om een vergelijkbaar bedrag te subsidiëren (cofinanciering).

woningmarkt. Samen met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven zullen wij verdere voorstellen ontwikkelen voor het lostrekken van woningbouwprojecten. Vaak kan door aanpassing van voorwaarden (omzetting van koop naar huur/koop, nieuwe private investeerders, regeling grondafname etc.) projecten alsnog doorgaan. De vraag naar bepaalde typen woningen blijft ook in Utrecht onverminderd hoog.

Nader onderzocht wordt of een “Knelpuntenpot” hierbij een belangrijke rol kan spelen. Met een “Knelpuntenpot” (een flexibel budget dat voorziet in ‘zachte leningen’) kan de provincie geld inzetten wanneer bouwprojecten onvoorzien vastlopen. Doel van de knelpuntenpot is tweeledig. Door het opgang houden van de bouwproductie worden toekomstige woningtekorten minder hoog en wordt de werkgelegenheid in de bouw gestimuleerd.

De Knelpuntenpot kan ingezet worden als een ‘doorlopende 3^e tranche’ van het bestaande Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen (SBW). Wanneer een project te maken krijgt met vertraging en knelpunten als gevolg van de financiële crisis na de sluitingsdatum van het Fonds SBW (15 april 2009) dan kan de gemeente, op basis van dezelfde voorwaarden die gelden binnen het fonds een aanvraag indienen voor de Knelpuntenpot/3^e tranche. Om het knelpunt op te lossen en om grote vertraging te voorkómen kan de gemeente een zachte lening aanvragen. Anders dan in de 1^e en 2^e tranche van het fonds is dit dus geen subsidie, maar een lening tegen gunstige voorwaarden. Naast het type projecten/knelpunten zoals die in de reguliere tranches van het fonds zijn ingediend, wordt voor deze 3^e tranche voornamelijk gezocht naar projecten die als direct gevolg van de financiële crisis vertraging dreigen op te lopen of het risico lopen in zijn geheel afgeblazen te worden. Het afgeven van garantstellingen en borging wijzen wij vanwege de hoge risico’s af.

De Knelpuntenpot wordt gevuld met een bedrag dat tegen een marktconforme rente tijdelijk onttrokken wordt aan de liquide middelen van de provincie². De Knelpuntenpot kan daarmee naar schatting in totaal gevuld worden met ca € 20mln. Op korte termijn wordt een apart voorstel aan het college voorgelegd waarin dieper wordt ingegaan op de exacte werking van de Knelpuntenpot, met daarbij de voorbeelden hoe de provincie het verschil kan maken bij het wel of niet doorgaan van woningbouwprojecten.

7. Versnelling door minder regels en snellere uitvoering

Belangrijk is dat door de economische crisis een “sense of urgency” ontstaat bij de overheid en het bedrijfsleven. Het gaat hierbij vooral om een houding en samenwerking tussen partijen. Voorbeelden hiervan zijn trage betalingen en langdurige en stroperige regelgeving. De kosten voor het bedrijfsleven zijn hierdoor onnodig hoog.

In het kader van het IPO is in het overleg met het rijk en de VNG nadrukkelijk een versoepeling van de regelgeving aan de orde gesteld. Belangrijk is om bedrijven en instellingen die wel investeringsplannen hebben, om deze –binnen de grenzen van zorgvuldigheid—snel te helpen. Gezamenlijk met andere provincies starten we in IPO-verband een Taskforce met als doel een snelle vergunningafhandeling te bewerkstelligen.

² De constructie met het tijdelijk onttrekken van liquide middelen tegen een interne rentevergoeding van 4,5% is eerder gebruikt bij het Startersfonds provincie Utrecht (PS2009WMC01)

Ten aanzien van betalingen heeft de provincie een norm gesteld van betaling binnen 30 dagen na ontvangst in de postkamer (Burgerjaarverslag). Op dit moment vindt betaling plaats binnen 23 dagen. Ten opzichte van andere overheden is dit een redelijke termijn. Er lopen verschillende acties om de termijn nog verder terug te dringen o.a. door verbeterde verplichtingenregistratie en rappelsysteem.

De provincie verstrekt jaarlijks ca. 2000 vergunningen/meldingen. Overwogen is of extra menskracht soulaas zou bieden bij de versnelling van vergunningverlening. Uit onderzoek is gebleken dat veruit de meeste vergunningen binnen korte termijn worden afgehandeld. Veel tijdswinst kan echter worden bereikt in het voortraject van vergunningaanvraag. Een aanvraag voorzien van de juiste formulieren en documenten kan sneller worden afgehandeld. Om dit te bereiken willen we samen met het bedrijfsleven een gezamenlijk loket inrichten om bedrijven hierbij te adviseren en ondersteunen. Hierover is met het bedrijfsleven gesproken. Wij streven ernaar om per 1 mei een dergelijk loket operationeel te hebben bij de Kamers van Koophandel.

Het gezamenlijke loket kan ook een belangrijke rol spelen bij vragen van ondernemers over de gevolgen van de economische crisis. Ondernemers komen voor vraagstukken te staan die ook voor hen nieuw zijn. Voorbeelden zijn de aangescherpte kredietisen van banken, ontslagprocedures, aanvragen borgstellingfonds, exportkredietverzekeringen etc. Door het loket kunnen ondernemers dan verder geholpen worden door rechtstreekse beantwoording dan wel doorverwijzing naar deskundige organisaties.

8. Arbeidsmarkt

Hoewel een toenemend aantal bedrijven personeel moet afstoten, zijn er ook bedrijven die nog steeds behoefte hebben aan geschoold personeel. Voorbeelden hiervan zijn het onderwijs en zorginstellingen en gespecialiseerde technische bedrijven. Door de inzet van mobiliteitscentra kan snel worden bemiddeld tussen bedrijven. Daarnaast kunnen in samenwerking met het bedrijfsleven programma's worden opgezet voor om- en bijscholing van werknemers. Belangrijke doelgroep is het sterk gegroeide aantal ZZP'ers, die in sectoren als de bouw vaak als eerste het veld moet ruimen. Eén of meerdere mobiliteitscentra kunnen hierbij een belangrijke rol vervullen. Belangrijk is dat snel en adequaat op de groeiende werkloosheid en/of dreigende ontslagen wordt gereageerd. Wij zetten in op vier projecten:

a. Jeugdwerkloosheid

Omdat bedrijven geen nieuwe mensen in dienst zullen nemen, zal vooral de jeugdwerkloosheid bij het aanhouden van de crisis weer sterk oplopen. Belangrijk is dat deze jongeren hun kennis op peil houden door programma's gericht op schoolverlaters. Bij een herstel van de economie ontstaat weer een grote vraag naar vooral technisch geschoold personeel. Het betekent een belangrijk verlies als één of meerdere generaties schoolverlaters verloren gaan, omdat ze hun heil in andere activiteiten zoeken. Met behulp van bijvoorbeeld traineeprogramma's kan dit ondervangen worden. Samen met de branche-organisaties kunnen voorstellen hiervoor worden opgesteld. Financiële bijdragen kunnen worden geput uit de O&O fondsen van de brancheorganisaties, het Rijk en de gemeenten, UWV/CWI en de bedrijven zelf. Een eventuele provinciale bijdrage kan worden gefinancierd uit de bestaande middelen voor de Sociale Agenda en het Economisch Beleid.

In het kader van de Sociale Agenda worden verschillende projecten ondersteund op het gebied van jeugdwerkloosheid, scholing en arbeidsparticipatie. Op korte termijn zullen wij een

werkconferentie organiseren met alle betrokkenen om te bezien of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn en welke rol de provincie daarbij kan spelen. Speciale aandacht zal daarbij uitgaan naar de opzet van mobiliteitscentra en de positie van ZZP'ers. In het kader van de Sociale Agenda zullen wij € 0,4 mln. versneld inzetten om nieuwe projecten te ondersteunen.

b. Jongeren bouwen voor jongeren

De provincie zal het initiatief nemen om te inventariseren bij de Utrechtse gemeenten welke onderhoudsplannen voor scholen (en eventueel andere publieke gebouwen) "panklaar" beschikbaar zijn. Daarmee willen wij een coördinerende rol spelen bij de uitvoering van de plannen van het kabinet om extra middelen beschikbaar te stellen voor het onderhoud en bouw van scholen (€ 85 mln. in 2009 en € 130 mln. in 2010). In overleg met de Rijksoverheid willen wij helderheid krijgen over welk deel van deze middelen naar Utrechtse gemeenten gaan. Bij de Utrechtse gemeenten (en schoolbesturen) willen wij er op aandringen dat de werken worden uitgevoerd door erkende leerbedrijven met inzet van een, per werk te bepalen, minimaal aantal leerlingen onder leiding van leermeesters. Daarmee kunnen jongeren aan de slag blijven en gelijktijdig een erkende vakopleiding blijven volgen. Daarmee blijft ook in de toekomst de werkgelegenheid in de bouw geborgd en wordt voorkomen dat vakmanschap de bouwsector voortijdig verlaat. Vakmanschap dat na deze crisis hard nodig blijft. Mochten er, behalve de kosten voor deze coördinerende rol van de provincie nog andere middelen worden gevraagd, dan komt het college daartoe met voorstellen.

c. Behoud van kenniswerkers

Kennisintensieve bedrijven die door de crisis in de problemen komen, dreigen onderzoekers te moeten afstoten. Dit vormt een ernstige bedreiging voor de toekomstige R&D en innovatie van deze bedrijven in de provincie Utrecht. Mede op voorstel van de Universiteit Utrecht hebben de universiteiten aan het kabinet aangeboden dat zij bereid zijn deze onderzoekers tijdelijk toe te voegen aan hun onderzoeksgroepen. Binnen maatwerkafspraken met het bedrijfsleven kunnen onderzoekers, met behoud van uitkering, voor een bepaalde periode bij de universiteit worden ondergebracht. Na het aantrekken van de economie kunnen onderzoekers weer binnen het bedrijfsleven werken. Talent blijft zo behouden, samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven wordt gefaciliteerd en open innovatie verstrekt. Het kabinet heeft bij de maatregelen om de crisis het hoofd te bieden, positief op dit voorstel gereageerd en een regeling kenniswerkers aangekondigd. Vooruitlopend daarop heeft de Universiteit Utrecht reeds twee coördinatoren aangesteld als aanspreekpunt voor bedrijven die van deze regeling gebruik willen maken. De provincie wil –gelet op het grote belang van kennisintensieve bedrijven voor de werkgelegenheid in de provincie- deze aanpak waar nodig faciliteren in nauwe samenspraak met de kennisinstellingen op het Sciencepark (Universiteit Utrecht, UMC Utrecht, Hogeschool Utrecht en TNO).

d. Inzet van chronisch zieken en gehandicapten

Chronisch zieken en gehandicapten zijn meer dan gemiddeld kwetsbaar op de arbeidsmarkt in tijden van economische crisis. Het aantal Wajongers in de provincie Utrecht bedraagt tussen de 10.000 en 15.000; het aantal gehandicapten en chronisch zieken die werken cq. tot werken in staat zijn, is een veelvoud hiervan. Algemeen wordt verwacht dat met name Wajongers lastiger de arbeidsmarkt kunnen betreden ten gevolge van de crisis, temeer daar recent Wajongers zijn uitgesloten van de Sociale Werkplaats. Voor Utrecht komt dat neer op enkele duizenden jongeren die al werken bij een Sociale Werkplaats dan wel op de wachtlijst

hiervoor staan. Daarom is dit ook onderdeel van het op 24 maart jl. gesloten Sociaal Akkoord tussen de Sociale Partners en het Kabinet.

Tal van landelijke organisaties hebben gepleit voor een meer actieve rol van de overheid in deze periode. Ook de provincie kan bijdragen aan het voorkomen van terugval van gehandicapten en chronisch zieken op de arbeidsmarkt en het bevorderen van instroom op de arbeidsmarkt voor met name Wajongers. Het gaat om projecten waar de provincie op bovenlokaal niveau kan bijdragen, daar waar gemeenten of andere organisaties niet of onvoldoende in staat zijn om zelf initiatieven en activiteiten te organiseren. Voorbeelden van deze projecten zijn Agenda 22, het ondersteunen van mensen met beperking bij het starten van een eigen bedrijf, het bemiddelingsproject Game2Work en bevorderen van het in dienst nemen van Wajongers door werkgevers (inclusief de provinciale organisatie als werkgever). Voor de verdere uitwerking en uitvoering van deze maatregelen zullen wij € 450.000 beschikbaar stellen door herschikking binnen de bestaande programma's van de Sociale Pijler. De uitwerking kan in nauwe samenspraak met betrokken partijen zoals de Kamers van Koophandel, Clientenbelang en CWI/UWV.

9. Platform Versnellingsagenda

De provincie wil zich met de Versnellingsagenda neerzetten als een overheid die partijen bij elkaar brengt en met medewerking van het bedrijfsleven nieuwe economische spin off tot stand brengt. De medewerking van ondernemend Utrecht is daarbij van essentieel belang. Daarom wordt --in aanvulling op de breed samengestelde SER-Utrecht-- een periodiek overleg georganiseerd onder leiding van de gedeputeerde Economische Zaken met vertegenwoordigers van VNO/NCW, MKB en de beide Kamers van Koophandel. Doel van dit Platform is het monitoren van de ontwikkelingen, meedenken over oplossingen en vooral ook om mee te doen in de uitvoering van projecten.

De lijst met projecten is niet volledig. Sommige projecten zijn nog in de ideefase en vergen nog verdere uitwerking op korte termijn. Belangrijk is wel dat de projecten op korte termijn uitvoerbaar zijn. Lopende het proces kunnen ook nieuwe ideeën worden toegevoegd. Voorbeelden zijn de nieuwbouw huisvesting, restauratie Paushuize en de aanlegplaats van partyschepen in Maarssen. Andere projecten kunnen worden afgevoerd als zijnde uitgevoerd of onuitvoerbaar. Ook kunnen bij het aanhouden van de economische crisis nieuwe knelpunten naar voren komen waarop de provincie met gemeenten en bedrijfsleven kan reageren.

Door verschillende maatschappelijke organisaties is gewezen op de intermediaire rol die de provincie kan spelen. De economische crisis kan het beste worden bestreden door samenwerking tussen de verschillende partijen. Dit kunnen overheden zijn, maar ook maatschappelijke organisaties en belangengroepen. De provincie wil deze rol nadrukkelijk vervullen op verschillende gebieden (o.a. arbeidsmarkt, innovatie, woningmarkt).

4. Overzicht projecten

	Project	PH/afdeling	Middelen	Fin. status
1	Energiek Utrecht	DJO/MIL	€ 20 mln.	Nieuwe claim af te wegen bij de Voorjaarsnota
2	Duurzaam dakenplan	DJO/MIL	€ 0,6 mln.	Bestaand budget Milieubeleid
3a	Versnelling Onderhoud	Ekk/ WEG	€ 8 mln.	Versnelling binnen bestaand budget, verantwoording op rekeningbasis
3b	Restauratie monumenten	Ra/ECV	Max. € 9 mln.	Nieuwe claim af te wegen bij de Voorjaarsnota 2009
4	Investeringsagenda nieuwe innovatieve bedrijvigheid	Ekk/ECV	€ 18 mln.	Versnelling binnen bestaand budget, verantwoording op rekeningbasis
5	Startersbeleid	Ekk/ECV	€ 1,25 mln.	Bestaand budget (Amendement PS Begroting 2008)
6	Versnellen woningbouw door o.a. “Knelpuntenpot”	DJO/KR/MOW	€ 20 mln.	Lening provinciale reserves. Rente t.l.v. Fonds SBW
7	Aanpassing procedures en regelgeving	Ekk/JB/ECV/provinciebreed	p.m.	Binnen bestaand budget Economische Zaken
8a	Arbeidsmarkt	Ha/MOW	€ 0,4 mln.	Versnelling binnen bestaand budget Sociale Agenda, verantwoording op rekeningbasis
8b	Jongeren bouwen voor jongeren	Ha/MOW	geen	

8c	Behoud kenniswerkers	Ekk/ECV	geen	
8d	Inzet chronisch zieken en gehandicapten	Ha/MOW	€ 0,45 mln.	Herschikking binnen bestaand budget
9	Overleg Platform Versnellingsagenda	Ekk/ECV	geen	

Gedeputeerde Staten van Utrecht

7 april 2009